

ПОСЕБНА МЕЂУНАРОДНОПРАВНА ЗАШТИТА ЖЕНА У ОРУЖАНИМ СУКОБИМА

1. Данас се увелико ради на реafirмацији и развоју међународног хуманитарног права о оружаном сукобима. Те међународне акције имају за циљ да се човек заштити потпуније, у сваком оружаном сукобу, а полазе од постојеће кодификације међународног хуманитарног права, односно од четири Женевске конвенције за заштиту жртава рата, од 12. августа 1949. године (1). Такве акције никада нису престајале, јер иако правно забрањени, ратови су стварност савременог света и они се воде окрутније него икада. У послу на реafirмацији и развоју међународног хуманитарног права предњачио је Међународни комитет Црвеног крста (МКЦК), а од 1968. године даље, тј. од Међународне конференције за људска права, одржане у Техерану, у томе активно сарађује и Организација Уједињених нација. Од тада се многе акције МКЦК и Уједињених нација допуњују.

Са становишта посебне међународноправне заштите жена у оружаном сукобима значајна је чињеница да је управо појачана улога УН у раду на реafirмацији и развоју међународног хуманитарног права о оружаном сукобима, а посебно координација рада УН и МКЦК довела је до „Резолуције о заштити жена и деце у изузетним приликама и оружаном сукобу у борби за мир, самоопредељење, национално ослобођење и независност (2). Тој посебној заштити жене посвећена је нарочита пажња и у три извештаја Генералног секретара УН „О поштовању људских права у

(1) То су: Женевска конвенција за побољшање положаја рањеника и болесника у оружаном сукобу; (ЖК I)

Женевска конвенција за побољшање положаја рањеника, болесника и бродоломника оружаног сукоба на мору; (ЖК II)

Женевска конвенција о поступању са ратним заробљеницима; (ЖК III)

Женевска конвенција о заштити грађанских лица за време рата, (ЖК IV). Све четири Конвенције донете су 12. VIII 1949. године.

(2) Резолуцију је усвојила Комисија за положај жене (Уједињених нација) на свом XXIV заседању, марта 1972. године (Е/ЦН. 6/Л. 657). Комисија је на том заседању, под тачком 8. свог дневног реда разматрала питање заштите жена и деце у изузетним приликама и оружаном сукобу у борби за мир, самоопредељење, национално ослобођење и независност. Делегације Египта, Мађарске, Ирака и Мауританије су поднеле нацрт резолуције о том питању. Предлогу се придружила делегација СР Белорусије, а после гласања о аманданима делегације САД (оабијен) и Француске и Румуније (усвојени). Резолуција је усвојена са 20 гласова за, ниједан против и 6 уздржаних. Као главно, Резолуцијом се моле владе, органи

оружаном сукобу” (3). Прва два извештаја поднета су у вези са наведеном општом акцијом за заштиту права човека у оружаном сукобу, а трећи у вези са Конференцијом експерата влада за реafirмацију и развој међународног хуманитарног права о оружаним сукобима, која је одржана, на позив МКЦК, у Женеви, од 24. маја до 12. јуна 1971. године.

Друга Конференција владиних експерата, о истом питању, одржана је такође у Женеви, од 3. маја до 3. јуна 1972. године. Предмет разматрања били су нацрти два додатна Протокола уз поменуће Женевске конвенције за заштиту жртава рата. Један, који се додаје уз све четири Женевске конвенције, тиче се међународних оружаних сукоба, а други Протокол члана 3, заједничког за све четири Женевске конвенције, којим се државе позивају да хуманитарна правила о оружаним сукобима примењују и у тзв. сукобима који немају међународни карактер. С обзиром на оно што се догађа у савременим оружаним сукобима од којих се многи воде за самоопредељене народа, за национално ослобођење и независност, показало се да би заштита жена и деце требало да буде потпуније регулисана у оба поменућа правна инструмента (4).

2. Када се говори о раду на реafirмацији и развоју међународног хуманитарног права о оружаним сукобима, са становишта посебне заштите жене, треба поћи од онога што је на томе већ било учињено и прихваћено Женевским конвенцијама.

У Конвенцији за побољшање положаја рањеника и болесника у оружаним снагама у рату и у Конвенцији за побољшање положаја рањеника, болесника и бродоломника оружаних снага на мору, када се говори о заштити, поступању и нези рањеника, болесника односно бродоломника, и о забрани мучења и вршења медицинских опита усвојена је, у односу на жене, оваква формулација:

„Према женама ће се поступати са свим посебним обзирима који се дугују њиховом полу” (члан 12, став 4, ЖК I, ЖК II).

У Конвенцији о поступању са ратним заробљеницима, став 2, члана 14, гласи:

„Према женама се мора поступати са свим обзирима који се дугују њиховом полу и оне у сваком случају морају уживати исто тако повољно поступање које се признаје мушкарцима”.

У истој Конвенцији, кад се говори о једнаком поступању са ратним заробљеницима, посредно се поново говори о заштити жене, јер се захтева вођење рачуна о оним одредбама Конвенције „које се односе на чин као и на *пол* (подвукао аутор) (члан 16, ЖК III).

ОУН и специјализованих установа и невладиних организација да мобилишу светско јавно мишљење у корист жена и деце кад постану жртве било којег оружаног сукоба. Затим, да траже средства и начина како да им се пружи свака хуманитарна помоћ у таквим приликама.

(3) А/7720 од 20. новембра 1969, А/8062 од 18. септембра 1971. године и А/8370 од 2. септембра 1971. године.

(4) Обично се питање заштите жена и деце повезује, а понегде и заједно регулише. Без намере да такав приступ решавању тог питања сматрамо погрешним, у овом прилогу, излагања су намерно ограничена на посебну заштиту жене којој таква, посебна заштита треба да буде призната и обезбевена као жени, као потенцијалној мајци и као мајци.

О посебном третману жене заробљеника говори се и у делу којим су регулисана питања услова смештаја заробљеника. Став 4, члана 25, ЖК III гласи:

„У свим логорима у којима жене ратни заробљеници бораве истовремено кад и ратни заробљеници мушкарци, њима се имају обезбедити одвојене спаваонице“.

Слично, постоји обавеза да се у логорима у којима бораве жене ратни заробљеници обезбеде посебни хигијенски уређаји (5).

У оквиру главе III исте Конвенције, којом су регулисана питања кривичних и дисциплинских санкција, неколико одредаба тиче се посебно жена заробљеника. Тако, у вези са извршењем казни,

„жене ратни заробљеници не могу се кажњавати строжијим казнама, нити се с њима, док издржавају казну сме поступати строжије него са женама које припадају оружаним снагама Силе која држи ратне заробљенике а које су кажњене за исто дело.“ (6).

У погледу места издржавања дисциплинске казне постоји обавеза да се жене ратни заробљеници држе „у просторијама одвојеним од оних у којима су мушкарци“, као и обавеза да буду стављене „под непосредни надзор жена“ (7). Иста обавеза постоји и за случај када жена ратни заробљеник издржава казну која јој је изречена на основу пресуде и која је на редован начин постала извршна (8).

У вези са чланом 110. ЖК III који се тиче случајева репатрирања и смештаја, у Прилогу I овој Конвенцији, дат је образац споразума о непосредном репатрирању и смештају у неутралној земљи рањеника и болесника ратних заробљеника. Посебно, за смештај у болнице у неутралној земљи, једна од категорија заробљеника су и

„све трудне жене ратни заробљеници и жене заробљеници мајке, са својом одојчади и малом децом“ (9).

За разлику од наведене три Женевске конвенције према којима жена треба да ужива посебан третман као борац (односно болесник, рањеник, бродоломник) и као ратни заробљеник, по основу свог пола, у Конвенцији о заштити грађанских лица за време рата (ЖК IV), највећа пажња је посвећена заштити трудне жене и жене на порођају, односно мајке са малом децом.

Тако, на пример, бремените жене и мајке са децом испод седам година живота јесу једна од категорија грађанских лица која се могу склонити ван домаћаја рата (санитетске зоне и места, и зоне и места безбедности) (10). Конвенцијом је предвиђена и посебна заштита рањених, немоћних и утрожених лица, међу која су сврстане и бремените жене (11). Стране-уговорнице се, затим, обавезују да ће

(5) Члан 29, став 2, ЖК III.

(6) Члан 88, став 2, ЖК III.

(7) Члан 97, став 4, ЖК III.

(8) Члан 108, став 2, ЖК III.

(9) Прилог I Б, тачка 7.

(10) Члан 14, став 1, ЖК IV.

(11) „Рањеници и болесници... и бремените жене биће предмет нарочите заштите и обзира“ (Члан 16, став 1, ЖК IV).

„допустити слободан пролаз сваке поштиљке са неопходним животним намирницама, оделом и средствима за јачање намењеним... бременитим женама или породиљама” (12).

У вези са регулисањем статуса странаца који остану на територији једне стране у сукобу, изричито је прописано да бремените жене и мајке са децом млађом од седам година имају право на уживање посебних повластица у истој мери у којој такве повластице уживају и држављани заинтересоване државе (13).

На окупираној територији, окупирајућа Сила „не сме да спречава примену мера погодности усвојених, пре окупације, у корист... бременитих жена и мајки с децом млађом од седам година, уколико су у питању храна, лекарска нега и заштита против последица рата” (14).

За интернирана лица, односно бремените жене и породиље са таквим статусом, предвиђени су додаци хране, сразмерно њиховим физиолошким потребама. (15). Као једна од категорија интернираних лица која могу примати новчану помоћ „од Силе чији су држављани, од Сила заштитница, од сваке организације која им притекне у помоћ или од својих породица као и приходе од своје имовине, сагласно законодавству Силе која их држи”, (16) наведене су и бремените жене. Ослобађање интернираних лица, односно њихово репатрирање или смештање у неутралну земљу такође је предмет посебног регулисања. Односно, за посебну категорију лица, међу којима су и бремените жене, мајке са одојчади и малом децом, препоручује се странама у сукобу да закључују посебне споразуме (17).

Та Женевска конвенција садржи и неколико одредаба које се тичу само жена породиља, поред наведених које треба да им обезбеде једнак третман као и бременитим женама (наведени члан 23, став 1 и члан 89, став 5). Те одредбе регулишу питање евакуисања из опседнуте или опкољене зоне зежа на поробају, затим обавезу да се породиље — интернирана лица приме у сваку стручну установу, као и да се породиље — интернирана лица не смеју премештати све док путовање може рђаво да утиче на њихово здравље, „осим ако њихова безбедност то неодложно захтева”. (18)

У четвртој Женевској конвенцији налазимо и две одредбе које се тичу свих жена као припадника категорије заштићених лица сходно дефиницији Конвенције (члан 4). Једна од тих одредаба тиче се посебних услова издржавања казне (слично као и у III ЖК), односно захтева се да жене буду смештене у посебне просторије и стављене под непосредан надзор жена (19).

(12) Члан 23, став 1, ЖК IV.

(13) Члан 38, тач. 5, ЖК IV.

(14) Члан 50, став 5, ЖК IV.

(15) Члан 89, став 5, ЖК IV.

(16) Члан 98, став 2, ЖК IV.

(17) Члан 132, став 2, ЖК IV.

(18) Члан 17; члан 91, став 2, ЖК IV.

(19) Члан 76, став 4, ЖК IV.

Друга, по нашем мишљењу веома значајна одредба говори о основним правима заштићених лица, односно о поступању према њима, с тим што се за жене предвиђа и оваква, посебна заштита:

„Жене ће посебно бити заштићене против сваког напада на њихову част, а нарочито против силовања, принуђавања на проституцију и против сваког напада на њихову стидљивост.“⁽²⁰⁾

Најзад, треба навести и одредбу члана 3. заједничког за све четири Конвенције, који се тиче сукоба који немају међународни карактер, а у чијој се тачки 1. забрањује дискриминација у поступању према одређеним категоријама лица која би се заснивала, између осталог, на полу⁽²¹⁾.

3. Ако за тренутак „заборавимо“ фактичко стање у савременим условима ратовања, морамо констатовати, на основу изложених података о међународноправној заштити жене у оружаном сукобу, *de lege lata*, да таква заштита постоји и да су творци Женевских конвенција у приличној мери разрадили ситуације у којима је жени потребно обезбедити посебну заштиту и узимали у обзир различита биолошка стања жене у којима је посебна заштита неопходна. На пример, жена у оружаним снагама своје земље, као борац, има исти третман са осталим борцима, али од тренутка рањавања, болести или падања у заробљеништво, нужно се постављају и питања њене посебне заштите или, боље речено, стварања услова које захтева њена природа са становишта биолошких својстава жене.

Још је изразитија „категоризација“ у Женевској конвенцији о заштити грађанских лица за време рата. Што се тиче ситуација у које жене могу доћи (потреба евакуисања, услови живота као интернираних лица, исхрана, смештај, нега оболеле жене, итд.), оне су, чини се, заиста разрађене. Таква тенденција је, вероватно, постојала и у „категоризацији“ жена које треба да уживају посебну заштиту у разним ситуацијама. На основу анализе све четири Женевске конвенције, долази се до закључка да се у Конвенцијама говори о *жени*, односно о жени која се од мушкарца разликује само по полу; затим о *бременитим женама*, *породиљама* (женама на порођају); *женама са одојчади*; *женама са малом децом* и о *женама са децом испод 7 година живота*.

Ако оставимо по страни познате и вечно присутне расправе о значењу појма „жена са малом децом“, односно одређивања појма (тачније границе доба живота „мало дете“, „одојче“ и слично, остаје питање критеријума зашто је један вид заштите признат бременитој жени, а не и породиљи, или обрнуто. Свакако да ту може бити објективних разлога, али анализирајући раније изнете одредбе Женевских конвенција чини се да постављени критеријуми нису увек и свуда доследно спроведени. Вероватно би садашњи и предстојећи рад на Женевским конвенцијама могао до-

(20) Члан 27, став 2, ЖК IV.

(21) Члан 3, тачка 1, ЖК I, II, III, IV:

„1) Према лицима која не учествују непосредно у непријатељствима, подразумевајући ту и припаднике оружаних снага који су положили оружје и лица онеспособљена за борбу услед болести, ране, лишења слободе или из било којег другог узрока, поступаће се, у свакој прилици, човечно, без икакве неповољне дискриминације засноване на ... полу ...”.

принети доследнијој примени критеријума за посебну заштиту жене, односно свих жена или посебне категорије жена, у одређеним ситуацијама.

Ако посебну заштиту жене посматрамо са становишта врсте и садржине те заштите, утврдићемо да је она само на први поглед задовољавајућа. Недојаци те посебне заштите могли би се, у великој мери, избећи на два начина. Први јесте, да се постојећи видови посебне заштите прошире на нове ситуације, а други, да се предвиде и нове врсте (облици) заштите. Оба ова начина деловала би комплементарно, а циљ би им био потпунија заштита жене.

Најзад, у вези са стањем *de lege lata*, чини нам се да у самим Женевским конвенцијама постоји извесна противуречност. Заједнички члан 3. за све четири Женевске конвенције садржи једну одредбу, често сусретану у другим међународним документима о правима човека, у којој се забрањује дискриминација (у овом случају „неповољна“) ⁽²²⁾ по разним основама, међу којима се наводи и пол. Рађене у психози великог одјека управо донете Универзалне декларације о људским правима, Женевске конвенције и саме део опуса заштите човека и његових права, преузеле су готово неизмењену одредбу члана 2. став 1. поменуће Декларације. Поставља се, међутим, питање какав смисао има набрајање пола, као једног од основа могућне „неповољне дискриминације“, када се Женевске конвенције имају примењивати на све оне категорије лица због којих су Женевске конвенције донете (борци, неборци, рањеници, болесници, цивили). Посебна заштита жене (мајке и осталих категорија) долази само као надградња на ту општу, свеобухватну заштиту човека.

Да су и творци Женевских конвенција полазили од таквог схватања може се закључити из одредбе члана 27. Женевске конвенције о заштити грађанских лица за време рата, чији став 3. гласи:

„Водећи рачуна о одредбама које се односе на стање здравља, на године живота и на *пол* (подвукао аутор), Стране у сукобу у чијој се власти налазе заштићена лица поступаће према свима њима с истим обзирима, без икакве *неповољне дискриминације* (подвукао аутор), засноване нарочито на раси, вероисповести или политичким убеђењима”.

Из цитиране одредбе произилази да је статус заштићених лица једнак, односно да у поступању према заштићеним лицима не сме да буде дискриминације, с тим што се овде *пол не појављује* као један од основа могућне, а забрањене дискриминације, већ напротив као једна од чињеница о којима је Страна у сукобу *дужна да води рачуна*, односно да остварује ону „додатну“, „посебну“ заштиту човека на коју жена има право по основу пола, као посебног биолошког својства.

Још изричитоје је то исто речено у раније наведеним одредбама члана 12, став 4, прве и друге Женевске конвенције ⁽²³⁾ и у одредби члана

⁽²²⁾ За рад на овом прилогу коришћен је превод Женевских конвенција о заштити жртава рата, службено издање Државног секретаријата за иностране послове, Београд 1962.

⁽²³⁾ „Према женама ће се поступати са свим посебним обзирима који се дугују њиховом полу”.

14, став 2, треће Женевске конвенције ⁽²⁴⁾. Ако се међународноправна заштита жене у оружаним сукобима не би схватала на овај начин, онда би део цитиране одредбе заједничког члана 3. био противуречан суштини заштите жене у оружаном сукобу.

4. Нека од наведених питања била су предмет разматрања друге Конференције експерата влада за реафирмацију и развој међународног хуманитарног права о оружаним сукобима, одржане у Женеви, у пролеће 1972. године. Предмет дебате су била два, раније поменута нацрта Протокола.

У нацрту првог Протокола, новине које се тичу заштите жене, сведе се на три питања. Један од предлога је да се санитарска заштита која сада обухвата породиље, прошири и на труднице (члан 12, Протокол I). Други и трећи предлог штите жену посредно, односно такође као мајку, али заједно са дететом. Предлог је да се забрани изрицање смртне казне мајкама са малом децом и мајкама које се фактички старају о деци (члан 59, Протокол I). Предлог је да се смртна казна неће извршити над трудним женама (члан 60, Протокол I).

Дебата је показала да су термини употребљени у формулацији тих предлога сувише неодређени. На пример, шта треба подразумевати под појмом „мало дете“, а шта под појмом „жене које се фактички старају о деци“. Један од учесника дебате је предложио да се заштите мајке деце до 15 година живота (мада има мишљења да се термином „мало дете“ обухватају деца до 7 година живота), а у погледу друге нејасноће, експерт МКЦК је дао допунско објашњење да се мисли на мајке које су родиле децу, на мајке које су усвојиле децу, или чак на рођаке или суседе који су прихватили неко дете, иако између њих не постоји никаква правна (родбинска) веза. Према другом израженом мишљењу, нагласак је на заштити детета, те би уместо термина „жена која фактички чува децу“, требало ставити: „лица одговорна за бригу о деци“.

Под насловом „мере у корист деце“, исте предлоге у погледу неизрицања и неизвршења смртне казне садржи и нацрт Протокола II (члан 6) који се тиче члана 3, заједничког за све четири Женевске конвенције, односно регулација заштите у тзв. сукобима који немају међународни карактер.

Можда је најзначајнији део дебате у односу на посебну заштиту жене вођен у вези са заштитом жене од поступања које представља напад на њену част, принуђавање на проституцију и слично. У нацрту Протокола II, предлог за заштиту од таквих поступања налазио се у члану 5. који говори о забрани тероризма, репресалија и пљачке, с тим што су у тачки 3. истог члана, као посебно заштићена лица, издвојени жене и деца. Резултат дебате је тај да је у нацрт Протокола II (предлог Редакционог комитета) унет нови члан 5а. који се тиче непосредно и искључиво жена. Према тексту тог члана, „жене треба да буду посебно поштоване и зашти-

(24) „Према женама се мора поступати са свим обзирима који се дугују њиховом полу и оне у сваком случају морају уживати исто тако повољно поступање које се признаје мушкарцима“.

ћене, нарочито од силовања и сваког другог облика напада на стидљивост". (25).

Ако се та одредба схвати као израз настојања да се свакој жени обезбеди шира заштита, шира од појма „заштићено становништво”, онда је њен значај очигледан.

5. Искуство савремених оружаных сукоба показује да је главни проблем правног положаја човека у оружаном сукобу, посебно жене, у томе што агресор не поштује постојећа правила хуманитарног права о оружаным сукобима. Поштовање тих правила остаје први проблем хуманитарног права о оружаным сукобима. Међутим, данас је потребно заоштравати мерила о томе шта је све незаконито у оружаном сукобу кад је у питању третман човека. На тај начин, заоштрава се и став против агесије и њена осуда добија потпунија правна мерила. Стога, досадашњи рад на реафирмацији и развоју међународног хуманитарног права о оружаным сукобима, у чијој целокупности посебна заштита жене представља сразмерно мали део, показује да би пре коначног усвајања Протокола било потребно да се са становишта заштите жене још једанпут преиспитају решења све четири Женевске конвенције, полазећи од ових питања: ко се штити; средства и начини (облици, врсте) заштите, и за какве ситуације треба предвидети и обезбедити заштиту.

Код првог питања мора се поћи од тога да жена ужива сву „општу” заштиту коју ужива и мушкарац. Ирелевантно је да ли је у питању жена борац или жена интернирац, или жена становник на окупираној територији. Следећи корак ка категоризацији жена као уживалаца посебне заштите јесте вођење рачуна о њеним биолошким особеностима које добијају посебан квалитет у случају материнства. Значи, за жене, интерниране у логорима треба да буде обезбеђен и посебан режим (смештај нарочито, медицинска помоћ, и тсл.). Мајке, нарочито труднице и породиље, треба да представљају посебну категорију жена са правом на посебну заштиту, с тим што њихов статус треба регулисати водећи рачуна и о интересима и правима детета.

Средства и начини посебне заштите зависе у великој мери од средстава и начина ратовања. Будући да се управо она стално мењају и усавршавају, оправдано је када се увек понавља и истиче да постојећа заштита није потпуна. Тешко је замислити да је могућно постићи много више, имајући у виду пре свега незамисливо богату злочиначку машту извршилаца окупних недела, нарочито над женама и децом. То, међутим, може да значи да треба тражити и усвајати нове мере заштите, повезано са поштовањем санкција за оне који их не поштују, односно не примењују или их крше.

За какве ситуације треба предвидети и обезбедити заштиту не би требало да, са становишта жене, представља посебан проблем. Оне ситуаци-

(25) Comité International de la Croix-Rouge, Conférence d'experts gouvernementaux sur la réaffirmation et le développement du droit international humanitaire applicable dans les conflits armés, Seconde Session, 3 mai — 3 juin 1972. — Rapport sur les travaux de la Conférence. Vol. I. Genève, Juillet, 1972, p. 77.

ције у којима ужива заштиту мушкарац, треба да буду прихваћене и као ситуације у којима ужива заштиту жена. Међутим, у дискусијама (посебно у Комисији за положај жене, УН) појавило се мишљење да жена која све чешће учествује непосредно у оружаном сукобу (примери савремене оружане борбе за ослобођење од колонијализма, нарочито) не треба да тражи посебну заштиту. Другим речима, њен статус борца је лишава права на посебну заштиту.

Сматрамо да је такав став у основи погрешан. Имајући у виду југословенску праксу народноослободилачког рата, а и савремени систем општенародне одбране (сличне системе, са већим или мањим модификацијама и под другим називима познају или стварају и многе друге савремене земље), неприхватљиво је сводити питање посебне заштите жене у оружаном сукобу на питање права жене-борца. Заправо, док жена учествује у оружаној борби као борац, питање њене посебне заштите које треба да признаје, односно примењује непријатељ се и не поставља. Али ако таква жена-борац падне у руке непријатељу, она као његов заробљеник треба да ужива осим опште и посебну заштиту. У вези са тим, питање ситуација у којима жена треба да ужива посебну заштиту добија свој пуни смисао.

Наведена три питања свакако треба посматрати у њиховој међусобној повезаности, с тим што се увек када је реч о жени-мајци, као комплементарно питање поставља и питање посебне заштите детета.

др Вида Чок

РЕЗИЈОМЕ

Особая международная защита женщин во время войны

Вопрос особой международной защиты женщин во время войны рассматривается на основании проведенных до сих пор работ по реафирмации и развитию международного гуманитарного права о войнах, ибо работы еще не закончены. Исходя из решений, принятых 12 августа 1949 г. в четырех Женевских конвенциях о защите жертв войны, установлено, что женщина по позитивному международному праву пользуется особой защитой в силу особенностей своего пола, но что меры защиты главным образом связаны с ее материнством и заботами о неродившемся или уже рожденном ребенке.

Почин Международного комитета Красного Креста, координированный с инициативой Организации Объединенных Наций (в рамках которой и Комиссии по вопросам юридического положения женщин), привели к созыву двух конференций правительственных экспертов (в 1971 и 1972 г.), на которых рассматривались проекты двух дополнительных Протоколов к Женевским конвенциям. Первый Протокол относится к международным войнам и находится в связи со всеми четырьмя Конвенциями. Второй касается общей для всех четырех Конвенций ст. 3, по которой все государства призываются распространить применение гуманитарных правил ведения войны и на т. наз. столкновения, неимеющие международный характер.

В обоих Протоколах предусматривается и более подробная особая защита женщин. Самыми значительными являются предложения о распространении медицинской защиты на рожениц и беременных женщин, о более полной защите женщин от актов насилия, о запрещении приведения в исполнение смертной казни над беременными женщинами и запрещения выношения такого наказания женщине с малыми детьми. Ввиду того, что работы по пересмотру Женевских Конвенций еще не закончены, следует ожидать, что правительственные эксперты пересмотрят как положения, в которых женщине следовало бы обеспечить особую защиту, так и меры самой защиты.

SUMMARY

Special international legal protection of wimen during armed conflicts

The question of special international legal protection of wimen during armed conflicts was examined in the context of the works that are still in act, for the reaffirmation and developement of the international humanitarian law in the armed conflicts. Strating from the solutions adopted on the 12th of august 1949. as the Four conventions of Geneva for the protection of victims of war, it was concluded that wimen, according to the international positive law, are titled to special protections as persons with particular characteristics of sex, but that means that the protection is conserved mainly with maternity and care for either yet unhorn, or with small children.

Actions of the International commetee of Red Cross, coordinated with the actions of United Nations (within which also The Comitions for the legal position of wimen) brought to the organisation of two conferences of experts of governments (in 1971. and 1972.) where two supplementary drafts of two Protocols to go along with the Geneva conventions, vere examined. The first Protocole regards the international armed conflicts, therefore it consernes all four Conventions, and the second Protocole consernes article 3 common also to all four Conventions, by them the states are asked to apply the humanitarian regulations of armed conflicts also in the conflicts that do not have international character. In both Protocols the more complete particular protection for wimen is anticipated. The most important suggestions are for the extention of sanitary protection for wimen in delivering and of pregnant wimen, to full protection of wimens personality from acts of violence and of prohibition of sentencing to death pregnant wimen and wimen with small children. The works on the revision of the Geneva Conventions are not yet completed, therefore it can be expected that government experts will requestion the situations in which special protection should be provided for wimen as well as the measures to be undertaken for such protection.

RÉSUMÉ

La protection de droit international spéciale des femmes dans les conflits armés

La question de la protection de droit international spéciales des femmes dans les conflits armés est traitée sous l'aspect du travail à la réaffirmation et au développement du droit humanitaire international relatif aux conflits armés, cor on est en train de poursuivre actuellement ce travail. En partant des résolutions adoptées dans quatre Conventions de Genève sur la protection des victimes de la guerre, du 12 août 1949, il a été constaté que la femme, d'après le droit international positif, bénéficie d'une protection spéciale en tant que personne qui a des caratères distinctifs de sexe,

mais que les mesures protectrices se rapportent dans la plupart des cas à sa maternité et aux soins qu'elle doit prodiguer à l'enfant, soit que l'enfant n'est pas encore né soit qu'il est né.

Les actions du Comité international de la Croix-Rouge coordonnées aux actions de l'Organisation des Nations Unies (dans le cadre de laquelle, de même, de la Commission de la condition juridique de la femme), ont abouti à la réunion de deux conférences des experts gouvernementaux (en 1971 et 1792) dans lesquelles ont été examinés les projets de deux Protocoles additionnels à la Convention de Genève. Le premier Protocole se rapporte aux conflits armés internationaux, c'est-à-dire il a trait à toutes les quatre Conventions, tandis que le deuxième Protocole se rapporte à l'article 3 qui est commun à toutes les quatre Conventions, par lequel les Etats sont invités à appliquer les règles humanitaires relatives aux conflits armés même dans les prétendus conflits qui n'ont pas un caractère international. Dans les deux Protocoles est prévue, de même, la protection plus complète de la femme. Les propositions les plus importantes sont celles qui se rapportent à l'élargissement de la protection sanitaire des accouchées et des femmes enceintes, ensuite à la protection plus complète de la personne de la femme contre les actes de violence, et enfin celles concernant l'interdiction de l'exécution à la peine de mort d'une femme enceinte ou l'interdiction de prononcer cette peine aux femmes qui sont mères de petits enfants. En prenant en considération que le travail de révision des Conventions de Genève n'est pas encore terminé, on pourrait s'y attendre à ce que les experts gouvernementaux réexaminent toutes les situations dans lesquelles il faudrait assurer à la femme une protection spéciale, ainsi que les mesures mêmes de la protection.